

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: A. Lipovšek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Semeniška 2/II. • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 21. novembra 1940

Leto VII — Številka 10

24. november – dan evharistije in pokore za duše padlih vojakov in za mir, pravico in ljubezen

Papež Pij XII. je z apostolskim pismom z dne 27. oktobra odredil za vesoljno katoliško Cerkev dan molitve in pokore. V pismu pravi, da naj se mu pridružijo ta dan vsi verniki sveta, da se bo dvignil proti nebu mogočen zbor molitve, ki ga pa naj predvsem spremlja pokora in notranja duhovna obnova. Sedanje stiske in bodoče nevarnosti nas silijo do molitve in pokore.

Ker pa, tako nadaljuje sv. oče, nič ni tako mogočno pri Bogu kot daritev sv. maše, zato naj vsi duhovniki ta dan svoje maše darujejo po namenih sv. očeta, ki bo ta dan slovesno daroval sv. mašo na grobu sv. apostola Petra.

Namen sv. očeta pa je, da bi duše vseh padlih vojakov dosegle po teh mašah večno zveličanje, da bi vsi oni, ki jih je vojska pregnala iz njihovih domov ali jih spravila v ujetništvo ali v katero koli stisko, prejeli po milosti božji tolažbo, da bi končno narodi sklenili mir krščanske pravičnosti in ljubezni.

Tudi v slovenskih škofijah se bo ta dan slovesno praznoval in dijaki vseh vrst naj se temu ljubečemu klicu sv. očeta kar najbolj radostno odzovejo s tem, da pristopajo k mizi Gospodovi in darujejo za namene sv. očeta svoje molitve in svojo pokoro. Te njihove žrtve bodo obrodile stoteri sad.

Katoliška mladina in sodobna evropska gibanja

Vse pogostejše slišimo besede o novem redu, o novi Evropi, o novem človeku. Pred našimi očmi pada v krvi in dimu staro in nastaja neznano novo. Stare politične, kulturne, gospodarske, socialne in celo narodnostne vrednote se krhajo. Tu in tam dobivajo že novo obliko in novo vsebino. Celo pojmi narod, država itd. se umikajo pojmom rasa, življenjski prostor itd. Iz vsega tega vidimo, da se dogaja v Evropi in na svetu sploh nekaj velikega, važnega. Pri iskanju novih oblik in pri ustvarjanju novega reda v življenju posameznikov in narodov je dodeljen mladini tragični delež: ona je poklicana, da v krvi rešuje nerešene probleme Evrope.

Že v prvi svetovni vojni je bilo polno nerešenih političnih, kulturnih, socialnih in gospodarskih vprašanj. Ko se je prva svetovna vojna končala, so mnogi mislili, da je človeštvo vso staro problematiko likvidiralo ter da lahko svetlo in brezskrbno gleda v bodočnost. Toda kot iz omotičnih sanj smo se kmalu prebudili sredi velike gospodarske krize, pred dobrim letom pa so nas zajele strahote nove

svetovne vojne. Razloge za socialni ter gospodarski nered in za novo vojno obračunavanje moramo iskati globoko pri koreninah. Novi red po vojni je prezrl, če že ne naravnost zavrgel tisto edino pravo merilo, ki bi moralo prevevati vse človeško delovanje: da je Bog tisti, ki je postavil temeljne zakone, mimo katerih človeštvo ne more, če hoče uživati trajni mir in pravo srečo.

Posledice protestantizma

Znano je, da je v svet vrednot zanesel veliko zmedo protestantizem. Izhodišče te zmede je protestantovski kult subjektivizma. Ta kult subjektivizma je zmagal pri raznih narodih v raznih oblikah. Kakor hitro si je kak narod postavil svoj lastni subjektivizem, se mu je vsega predal ter mu pripisoval absolutno vrednost. Ponekod se je vtelesil ta subjektivizem v oboževanje trgovine. Finančno in gospodarsko oblast je postavil najvišje na oltar. Drugod se je zopet izživil ta subjektivizem v raznih žolčnih protiklerikalnih izpadih in gibanjih, skratka, pojavljal se je v raznih

vrstah liberalizma 19. stoletja. Evropski narodi so bili razklani, ni jih več vezala notranja povezanost, nobena absolutna norma in nobeno objektivno merilo.

Komunizem

Na zunaj je najbolj čepelo socialno življenje. Gospodarski in socialni nered je izzval številne reakcije. Kot prva država je vpostavila nov socialni in seveda tudi politični red Sovjetska Rusija, ki je hotela v boljše vizmu uresničiti Marksov nauk. Največjo vlogo je dodelil marksizem mladini. Mladino odtrgajo v zgodnji mladosti od staršev in jo tako rekoč »podržavijo«. Ločena od doma in od vseh vplivov tujih držav dobiva ta mladina samo državno komunistično vzgojo. Tak red vsaj za nekaj časa mora prodreti. Sovjetska Rusija je prva država, ki je z državno močjo vključila mladino v svojo monopolno mladinsko organizacijo in jo začela vzgajati v nosilko komunističnega gibanja doma in v svetu.

Fašizem

Druga reakcija zoper posledice protestantovskega subjektivizma je italijanski fašizem. Prvotno še ni nastopal kot izčiščeno in izoblikovano gibanje z jasnim programom. Poudarjal je totalitarno načelo. Uničil je komunizem v Italiji. Tudi fašizem se je naslonil na mladino, jo vzgajal v duhu svojih načel ter jo navduševal za idejo latinizma in rimskega imperija. Fašizem ni zapadel v tisto krutost, ki je značilna za komunizem. Fašizem se teoretično ne naslanja na materializem.

Narodni socializem

Kot oster sovražnik komunizma ter kot nosilec vseh tistih čustev, ki so prevevala Nemce po porazu v svetovni vojni, je nastopil v Nemčiji narodni socializem. Od fašizma je sprejel idejo totalitarne vlade, organizacijsko koncepcijo in metodiko, osnova pa mu je primat nemške rase, ki vodi in vlada. Narodnemu socializmu je nemška rasa absolutna točka ter izključna norma resničnosti in morale v narodnih in mednarodnih odnosih. Tudi v Nemčiji je bila mladina srce narodno-socialističnega gibanja.

Vsako teh gibanj nosi v sebi žarek resnice, ki privlačuje mladino. Socialna pravičnost, avtoriteta, red, železna enotnost, poudarjanje bioloških vrednot, niso same po sebi nič napačnega, če so v pravih odnosih do drugih vrednot. Razočaranje pa nastopi, ako te vrednote gledamo in jih rešujemo z materialističnega vidika.

Naloge katoliške mladine

Na novi čas mora biti pripravljena tudi katoliška mladina! Katoličani vsega sveta se dobro zavedajo, da mora biti svet v osnovah obnovljen. Z velikim mirom in z globoko vero pričakuje katoliška mladina to, kar bo prišlo. Saj je ona tista, ki nosi iz roda v rod prava sredstva za obnovo. Ko je govoril papež Pij XII. 6. oktobra o nalogah katoliške mladine, je med drugim poudaril tudi te-le misli:

Papeževe besede mladini

Sedanja ura je ura velikega razdejanja. Če se bo svet hotel dvigniti in uiti smrti, tedaj se bo moral odločiti za obnovo. Ko se bo začela obnova, bo nastopila ura katoliške mladine. Obnoviti bo treba družbo na katoliških temeljih, vrniti bo treba evangeliju veljavo, zakonski zvezi bo treba vtisniti pečat zakramentalne zveze. Vsem bo treba vrniti pojem o pravi avtoriteti. To so naloge mladine za bližnjo bodočnost.

Ko je 10. novembra sprejel sv. oče člane italijanskih katoliških mladinskih organizacij, jim je polagal na srce, naj ohranijo globoko iz src prihajajočo vero, povedal je, kako naj delajo v znanosti in umetnosti, in jih pozival, naj iščejo povsod resnico, dobroto in lepoto. Imejte trdno in junaško vero, je dejal, vero, ki ne pozna človeškega strahu, ki je nobene grožnje ne pobijejo in je nobeno stremljenje po časti in bežnem dobičku ne oslabi. Z naraščajočo vero naj raste v vas tudi ljubezen! Imejte končno tudi pogumno in bojevito vero, ki zaupa v Kristusa, ki je svet premagal. Takih mladih mož, takih krščanskih atletov potrebuje današnji svet!... Tudi med narodi s katoliško tradicijo se ni več lahko ubraniti verske brezbriznosti in poganske miselnosti. Krščanski pogum sveže mladine pa take težave preмага, zato mora biti naša mladina pogumna.

Pri obnovi sveta moramo sodelovati in bo sodelovala katoliška mladina! Če hočemo, da človeštvo ne bo zopet zapadlo v stare zmote, ki se bodo morale zopet nujno končati v krvi, potem moramo katoličani z vsemi silami sodelovati pri ustvarjanju novega reda. Naša vloga mora biti vodilna, naš delež levji. Ko bo nesreča na vrhuncu, bo svet moral spoznati tragiko dosedanjih sistemov in seči po pravem sredstvu, po katoliški obnovi. In takrat bo napočil naš čas, ki ga moramo pripravljati in biti zanj pripravljeni.

ABE korporativizma

Nevarne zmote

Ni je bolj nevarne stvari, kot so nejasne, zamegljene reformne zamisli. Tako je bilo z liberalizmom, tako je bilo z boljševizmom. Tako je v veliki meri tudi s korporativizmom. Razlika pa je v tem, da so liberalizem, socializem, boljševizem itd. zmote v sebi, enostranski v svojem bistvu in torej megleni po naravi, korporativizem pa je v sebi uravnotežena zamisel, ki jo mnogi le premalo jasno podajajo in razlagajo.

O eni izmed temeljnih zmot v umevanju korporativizma smo že razpravljali v sedmi številki (članek pod naslovom »Stanovska misel«). Podobne temeljne zmote morejo nastati le kot posledica še osnovnejših zmot. Kdor n. pr. propoveduje nek nejasni stanovski (korporativni) totalitarizem, ta dokazuje, da nima jasnih predstav o samih osnovah socialne filozofije (nauka o družbenem življenju). Je torej zdrsnil že na istem prvem koraku kakor liberalni ali socialistični propovednik.

Ker je vprašanje korporativizma eno najvažnejših vprašanj naše dobe, bomo o njem skušali odslej v vsaki številki našega lista kaj malega povedati. Pri tem si bomo prizadevali, da bomo kar moč jasni in preprosti.

Stanovski totalitarizem?

Zakaj je — da na kratko ponovimo — stanovski totalitarizem (»vse je treba postanoviti«) nesmisel? Enostavno zato, ker stan ni edina stvarnost dosedanjega družbenega razvoja, ki bi zato ob vsesplošnem »prekletstvu« ostalih družbenih oblik zaslužila privilegij nadaljnjega obstoja oziroma »poveljavanja«. Človekova oseba, družina, občina, narod, Cerkev in država — vse te družbene stvarnosti imajo vsaj toliko življenjske sile v sebi kot stan. Živel pa bo tisti, ki ima življenje v sebi!

Kadar torej govorimo o korporativizmu kot v določeni prenovitveni zasnovi oziroma težnji, moramo paziti, kaj hočemo s tem povedati. »Korporativizem« kot strnjena celotna oznaka za nauk o družbeni ureditvi na osnovah prave družbene filozofije prav gotovo ni na mestu. »Družbena ureditev na osnovah prave družbene filozofije« se namreč ne povzema v »korporativizmu«. Če bi »družbeno ureditev na osnovah prave družbene filozofije« preprosto označili s krogom, potem bi razmerje korporativizma do tega kroga najpravišeje označiti tako, da bi ga zarisali v omenjeni krog bodisi kot manjši koncentrični krog ali pa kot njegov izsek. Z drugimi besedami: udeležiti korporativizem se pravi, udeležiti del »družbene ureditve na osnovah prave družbene filozofije«. Kateri oz. koliki del? To je vprašanje, na katerega je treba dati odgovor.

Stan in poklic

Že v omenjenem članku (»Stanovska misel«) smo omenili, da ni enotnosti glede samega pojma »stan«. Razni sociologi (družboslovci) »stan« različno pojmujejo. Tudi če takoj iz debate izločimo drugotne »stanove«

(politične kaste, slojne interese itd.) in se omejimo na pojem »poklicnega stanu«, s tem težav še nismo premagali. Vedeti moramo kaj je to »poklic«. Tudi »poklicev« je več vrst. Pa tu mislimo na poklic kot redno človekovo zaposlitev, ki poleg svojega družbenega namena (poklic = družbeno opravilo) njegovemu izvrševalcu oskrbuje sredstva za storitve.

In vendar še vedno premalo. Sama splošna opredelitev pojma »poklic« nam je koristna samo kot pomoč pri sociološkem spozna-

vanju konkretnih poklicev določene družbene celote. Katere poklice in koliko različnih poklicev različnih imamo n. pr. v Sloveniji. To je praktično vprašanje, ki pričakuje zadovoljivega odgovora.

Pa vzemimo, da vemo tudi to. Imamo zanesljivo statistično, teoretično grafično in geografično podobo poklicne razčlenitve in razsežnosti v Sloveniji. Čemu naj nam ta slika koristi? Kaj z gradivom početi?

Problemi pri izvajanju korporativnega sistema

Novo vprašanje. Ali naj vsak poklic dobi svojo lastno korporacijo (kot javnopravno organizirano obliko)? Važno vprašanje. Tež-

ko vprašanje. Od kraja do kraja, od naroda do naroda, od dobe do dobe različno vprašanje.

Recimo, da smo rešili tudi to. Imamo korporacije. Katere in koliko pristojnosti naj jim damo? Po kakem postopku naj korporacije svoje pristojnosti izvršujejo, da bo to namenu korporativizma najbolj ustrezalo? Ali naj imajo vse korporacije enake pristojnosti in enak postopek itd.?

Vidimo, da je vprašanje korporativizma dokaj zapleteno in težko. Zato je vsak diletantizem na tem področju prav tako brez moči kakor na drugih umskih področjih.

Upamo, da bodo čitatelji to razpravljanje o korporativizmu z zanimanjem zasledovali.

Med Scilo laicizma in Karibdo klerikalizma pri nas

Notranje versko življenje, nadnaravna verska načela, duhovna obnova: vse to išče nujno »utelešenje« v zunanjih oblikah, še več: skuša nujno prepojit vse ustanove, sloje, s pravim duhom. Skratka: nadnaravna načela naj prešinjajo tudi vse naravno udejstvovanje človeka: kajti človek z vso svojo bitjo je ustvarjen, da služi končno Bogu in se tako zveliča.

„Laicizem“

»Laicizem« je prav to pronicanje nadnaravnih vrednot v območje naravnih človeških dejstev, zanj pa pod pretvezo »osvoboditve laičnega sveta od klerikalnega jarma«: zato je skoval ime: »liberalizem« = svobodnjaštvo. Ta liberalizem, ki je »razbožil in razduhovil« človeško družbo, je končal v okovih in tiraniji proletarskih, rasnih, kapitalističnih, fašističnih diktatorjev.

Proti laicizmu je zdravilo edino le v vrnitvi k pravi sintezi duhovnega in telesnega, nadnaravnega in naravnega verskega in posvetnega sveta.

Prave naloge Kat. akcije

Prav to prepajanje vsega življenja z nadnaravnim usmerjanjem je naloga katoliške Cerkve in seveda tudi Katol. akcije: pokristjanjenje sveta, pokristjanjenje človeške družbe.

Nepravilna teza

Kako naj se to zgodi? Združiti oboje v eno samo funkcijo, oblast, ustanovo, organizacijo? Zakaj bi ne kratkomalo Cerkev, oziroma Katol. akcija prevzela vodstvo, upravo, odbore vseh svetnih organizacij, recimo vseh delavskih, prosvetnih, dijaških, gospodarskih organizacij? Tako bi bilo v istih osebah združeno vse vodstvo in s tem postalo seveda tudi vse »krščansko«. Ta koncept je uresničil mohamedanizem v sultanu kalifu, ki je hkrati verski in državni glavar, v koranu, ki je hkrati verski in civilni zakonik: »cerkev in država« sta eno in isto.

Torej proti »laicizmu« se postavlja »klerikalizem«.

Kristus te teze ni sprejel: Ko so ga hoteli postaviti za kralja, se je skril.

»Non eripit mortalia, qui regna dat coelestia.« (»Ne izmakne in odvzame svetnega vladstva, ki prinaša nebeško kraljestvo.«)

Zlata sredina

Dejansko je Cerkev v zlati sredini med Scilo liberalizma in Karibdo klerikalizma.

Toda »v mesinski ožini« so viharji in zanašajo ladjo zdaj tja, zdaj sem. Modernizem je tudi »katoliške« ladje zanašal proti »liberalni Scili«, ker je »strogo« ločil med svetom verskega načelnega čustvovanja in svetom svetnega umskega filozofskega umovanja; hotel je vero reševati s tem, da jo je iz umskega področja potiskal v sfero iracionalnega čustvovanja. Toda viharji so zaganjali »katoliške« ladje tudi v nevarno bližino »klerikalne« Karibde. Vse to ni nič čudnega. Pravi kompas, pravo smer, pravo vodstvo v teh tokovih in vodah ni vedno lahko najti: je to stvar subtilnega filozofskega-teološkega študija in končno odločitve cerkvene oblasti, pa deloma tudi sporazuma med Cerkvijo in državo.

Kako torej?

Katol. akcija je po zamisli papežev ustanova Cerkve, tako da je Cerkev zanjo odgovorna; funkcionarji KA so v nekem smislu »cerkveni funkcionarji«. Svet pa, ki ga naj pronica KA s svojim duhom, je posvetnega značaja: delavske, dijaške organizacije, šolstvo, gospodarske ustanove; te ustanove se pečajo z ureditvijo življenjskih svetnih interesov. »Klerikalizacija« vseh teh ustanov v tem smislu, da bi se hotela KA kot organizirani kolektiv boriti z volilnimi listami za odbore in s tem za oblast v teh organizacijah, bi zavedla Cerkev v najtežje borbe.

Če bi pod pretvezo, da moramo dobiti vpliv v teh organizacijah, skušali zajeti vse take ustanove in jih voditi organizirano iz središča in ozadja Kat. akcije ali katere koli cerkvene ustanove, bi to pomenilo, da zanihamo svobodo, ki jo Cerkev naravno pušča profanemu svetu, pa končno bi pokopali svobodo, ki jo Cerkev sama záse zahteva: nastala bi namreč umljiva reakcija v profanem svetu: tako vseoblastno Cerkev je treba uničiti.

Nezdrav „klerikalizem“

Nezdrave »klerikalne« struje so možne in so se večkrat pojavile. Izogibati se jih je treba z vso skrbnostjo.

Sestavljati pravila recimo Akad. zvezi, postavljati volivne liste, se boriti v volilni borbi za odbor, organizirano voditi borbo za specializacijo in »stanovsko« preureditev društev, govoriti o »mladčevski« listi, klicati odbore društev na zaslivanje glede stanovstva, jim naročevati tako in tako preureditev: vse to spada v subtilno problematiko vožnje in krmarjenja med Scilo in Karibdo. Pa ta problematika spada prav tako v interesno sfero profanih društev kakor Kat. akcije. Sestavljati pravila, postavljati volivne liste, se boriti za odbore itd. so agende prof. društev. KA se poda v nižine društvene »strankarske« politike, če se spušča v to.

Prav tu je jedro sedanjega spora. Oni »sukurs« iz Zagreba in Splita (gotovo bo prišel še od nekod), ki je prišel na SOS klic iz Ljubljane, ne bo pomagal! Pač pa se bo raznesel glas o viharjih v slovenski »mesinski« ožini daleč na sever in na jug, tako da znajo prihiteti še čisto druge ladje, da pogledajo, kaj se zdaj godi v naši morskii ožini!

Vsi narodi, vsi jeziki imajo domovinsko pravico v kat. cerkvi

Sedanji papež Pij XII. je že v svoji prvi okrožnici postavil tezo:

Vse človeški rod ima isti izvor, od Boga namreč, ima isto naravo, isto bivališče in isti smoter na zemlji, končno isti cilj v večnosti, namreč združitev z Bogom.

Cerkev ima za cilj pri svojem misijonskem delu, da privede vse narode h Kristusu, a pri tem skrbno spoštuje vse kulturne vrednote narodov. Cerkev ni latinska in zahodna, ampak je prav tako doma v Indiji in na Kitajskem kakor v Rimu.

Zato želi papež Pij XII., da se predvsem iz narodov samih vzgojijo misijonarji-domačini in škofje-domačini. Tako se bo Cerkev najlažje in najgloblje vkoreninila pri tujih narodih.

Nedeljske misli

Moje misli so misli miru —

Psalmist: »Prosimo za to, kar nam je k miru!« —

Prerok Izaija: »Dete nam je rojeno in sin nam je dan... in imenuje se: Poglavar miru. Njegovo kraljestvo se bo razširjalo in miru ne bo konca.« —

Jezus Kristus: »Blagor miroljubnim, zakaj ti bodo otroci božji. — Mir vam zapustim, svoj mir vam dam. — Mir vam bodi!« —

Sveti Pavel: »Mir Kristusov naj kraljuje v vaših srcih, h kateremu ste bili tudi poklicani v enem telesu.«

Benedikt XV.: »Takrat, ko smo bili poklicani na prestol prvaka apostolov in smo se s trepetom ozrli na vse s krvjo napojene bojne poljane ter se je v naše srce vtilo gorje mater, vdov in sirot... takrat smo takoj trdno sklenili, z vsemi močmi neprestano delati na to, da se bojujoči narodi spravijo med seboj, da, celo s slovesno zaobljubo smo se božjemu Zveličarju k temu zavezali.«

Pij XI.: »Pod Pijem (IX.) sem rojen, pod Pijem (X.) sem prišel v Rim, ime Pij pomeni mir, zato hočem nositi to ime: Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Naj vsemogočni blagoslovi vaš trud za mir med narodi. Mi darujemo svoje življenje za mir.«

Pij XII.: »Nikdar nismo ničesar opustili, kar nam nalaga naša odgovornost od Boga nam zaupane službe ali svetuje očetovska ljubezen do vseh narodov, namreč, da bi se čim prej obnovil med narodi resnični sporazum na bolj primernih in pravičnih temeljih in da bi po možnosti nudili boljše tolažbo in človeško pomoč vsem, katerim je ta razdivjana vojna povzročila škodo in bridkost... Z zaupnim srcem se obračamo do Očeta usmiljenja in Boga vse tolažbe ter prosimo za človeški rod boljših časov od Njega, ki edini nagiba voljo ljudi in s svojim božjim ukazom vodi tok dogodkov.«

Važna resolucija

V sredo, dne 20. t. m. je bil na univerzi sestanek medstrokovnega odbora, ki so se ga udeležili zastopniki vseh fakultetnih strokovnih društev naše univerze. Sestanek je sklical Zveza strokovnih klubov tehniške fakultete z dnevnim redom: Univerzitetna avtonomija. Sprejeta je bila sledeča

Predstavniki strokovnih društev slušateljev slovenske univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani protestiramo proti nameri peščice komunističnih agitatorjev, ki bi hoteli po vzoru belgrajskih komunistov tudi na slovenski univerzi pripraviti izgrede in s tem prekiniti redno znanstveno delo univerze. V ta namen širijo razburilive govorice v zvezi s spremembami dosedanjih zakonskih določil o univerzah.

Pozivamo vsa akademska društva in vso zavedno slovensko akademsko mladino, da se kakor vselej doslej, tudi v bodoče otresejo vsiljivega vpliva plačanih agentov Kominterne.

Od univerzitetnih oblasti pa pričakujemo, da bodo tudi s svoje strani z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, varovale nemoten potek dela na univerzi.

Prosvetna politika in prosvetna praksa

Ena izmed »dobrot«, ki nam jih nudi trenutni mednarodno-politični položaj, so sovjetski filmi, ki jih poskušajo kino podjetniki tudi pri nas v Sloveniji kar na debelo vrteti. Strokovna kritika je enoglasna v sodbi, da v filmsko-tehničnemu in igralskem oziru sovjetski film še od daleč ne dosega evropskega in ameriškega. Vsa slovenska javnost, razen listov in figur, ki so v posredni ali neposredni boljševiški službi, pa je sovjetske filme odklonila predvsem tudi iz same umetniško-motivne plati, ker je boljševiška propaganda, kateri vse drugo sredstveno služi, zadnji namen sovjetskih filmov.

No, in ko je bilo vse to že splošno znano, so nekateri ravnatelji mariborskih srednjih in meščanskih šol napravili sklep o šolski predstavi sovjetskega, naravnost vsiljivo propagandnega filma »Volga, Volga«. Pripominjamo, da so gospodje bili baje celo predhodno opozorjeni na dalekosežnost tega svojega ukrepa.

Kolikor vemo, je jugoslovanska prosvetna politika odločno protikomunistično usmerjena. Znale so uradne in poluradne izjave gospoda ministra za prosveto. Znan je govor gospoda bana pred banskim svetom, ki ne pušča nobenega dvoma. Šolska vodstva imajo baje tudi zelo jasna in konkretna ministrska navodila glede komunofilskih pojavov.

Po vsem tem se sprašujemo, kako so mogli mariborski gg. ravnatelji razen g. ravnatelja državnega učiteljskega in nekaterih meščanskih šol priti na misel in na izvedbo šolske predstave propagandnega boljševiškega filma? Kaj bi rad dosegel omenjeni sovjetski film, poleg filma samega, dovolj jasno razloži Matična knjigarna v Ljubljani, ki prodaja posebne dopisnice s tekstom in notami propagandne koračnice iz »Volge«.

Ne verjamemo sicer, da je šolska predstava bogve kako propagandno uspela. Saj se je boljševizem vendar že dovolj gnusno kompromitiral. Sicer pa, hvala Bogu, stražijo za Boga in domovino po naših srednjih in meščanskih šolah močni oddelki SDZ.

Molitev za domovino

(To molitev je skupno molilo v nedeljo, dne 17. t. m. 1250 dijakov in dijakinj na zboru ljubljanskega okrožja SDZ.)

Vsemogočni, večni, neminljivi in neskončno dober K Tebi, ki si pravir življenja, Stvarnik svetov, kralj narodov in sodnik človeške usode, dvigamo v težkih zgodovinskih dneh svoje srce in svoje roke v zaupni, otroški prošnji:

Ohrani naš narod na zemlji, ki si nam dal in ogradil! S cerkvami in križi, simboli naše svete vere, je posejana ta zemlja, s krvjo naših prednikov je namočena in z znojem naših čel je prepojena. V najem si jo dal našemu rodu, da si na njej zasluži večno domovinstvo v svetem raj.

Tebi, ki si gospodar nebeških vojnih čet, izročamo v varstvo in brambo našo slovensko zemljo in vse, ki živijo na njej. Skrij je pod svoje peroti in preženi oblake, ki se grozeče zbirajo, z našega neba. Rod Benjaminov smo, majhni po številu, veliki po veri in zaupanju v Tvojo brezmejno dobroto. Drugi se zanašajo na svojo moč in število, mi pa iščemo zavetje v Tebi, ki si najmočnejši in vekotrajni. V nam nedoumljivi previdnosti si dolga stoletja milostno bdel nad našim rodом, da ni izkrmavel in izginil z obličja zemeljske oble. Bodi nam tudi v teh dneh ljubeči oče, skrbni branitelj in dobronamerni tolažnik, da bomo v trajni zvezi s Teboj ohranili vero, jezik in zemljo, ki si nam jo dal.

Prisegamo Ti v imenu naše krvi, da bomo ostali tebi zvesti in vdani na vekov veke. Amen.

Je nekaj drugega v vseh teh »malenkostih«, kar nam ne da mirovati:

da se kljub jasnim predpisom in še jasnejši politični smeri doma in v državi venomer ponavljajo pojavi, ki dajejo slutiti, kakor da jih vse dirigira proti narodu in njegovi zdravi krščanski zavesti isti nevidni zli duh. Na drugem mestu beležimo neodpušljiv škandal tendenčne enostranosti, katere žrtev je postal prvi film slovenske filmske družbe »Emone«.

Svečano obljublamo, da bomo na vse te in take navidez dokaj »brezpomembne« in heterogene pojave brez medsebojne zveze, tudi v bodoče skrbno pazili in kazali na skupno ozadje in skupen namen.

★

Želeli bi vedeti, ali bo v naši prosvetni praksi obveljala jasna smer naše prosvetne politike, beseda in ukrepi prosvetnega ministra in bana, — ali pa nekontroirano komunofilstvo nekaterih podrejenih prosvetnih organov.

Imeli smo in še imamo primere, ko se sedaj na enem sedaj na drugem zavodu zabrani oz. ovira, ali vsaj ne želi razširjanje »Straže« v viharju pod vsemi mogočimi pretvezami, tudi zelo vljudnimi. Podoba je, kakor da je nekaterim »činiteljem« jasna beseda »Straže v viharju« ob pravem času — napoti.

Vsem tem sporočamo: ne damo si vzeti pravice javnih opozoril vselej, kadar bomo zapazili kak nezdrav pojav, kjer koli in kadar koli.

»Straža v viharju« hoče nadaljevati svojo svetlo sedemletno tradicijo: da je iskreno borbena glasilo slovenske mladine, ki si upa resnico povedati na glas. Enako sovražimo klevetniške metode, kakor molk, ki prikriva prikriva zločin.

Bolj kot kdaj koli smatramo za svojo dolžnost opozarjati na vse (še tako »brezpomembne«) nezdrave pojave — v sedanjih razmerah in časih.

Na stražo — za Boga in domovino!

Poziv na dobra srca

Zopet se približuje zima. Vsak se pripravlja, da se oskrbi za mraz s potrebno obutvijo in obleko. Tudi akademiki morajo biti na zimo pripravljeni, toda marsikomu tu ni moč goče, ker pač ni denarja.

Vincencijeva konferenca za akademike si je nadelala težko in odgovorno nalogo, da vsaj nekoliko pomaga revnim in nadarjenim akademikom, da pridejo do svojega življenjskega cilja. Že dolga leta vrši to svojo misijo med akademsko mladino. Njeni veliki arhivi prošnji bi vam vedeli povedati o bedi, o težavah, boleznih in sploh o mladostni tragiki naše akademske mladine.

Pred kratkim je Vincencijeva konferenca razposlala prošnje vsem katoliškim akademskim starešinam. Prosimo vse, ki imajo v svojih prsih čuteče srce, da se tej prošnji odzovejo s primernim darom (denar, obleka, obutev).

Obračamo se na vse, ki so po vesti in krščanski zapovedi dolžni pomagati, da nam priskočijo na pomoč. Morda kdo pomotoma ni prejel prošnje, naj nam ne zameri in prav tako odpre srce naši prošnji!

Darove (v denarju, obleki in obutvi) pošljite na

Vincencijevo konferenco za akademike, Ljubljana, Semeniška ul. 2.

Zloraba...

Mnogo smo slišali pohvalnega o slovenskem filmu družbe »Emona«, ki prikazuje slovesnosti ob odkritju spomenika blagopojnemu kralju Aleksandru I. v Ljubljani.

Med tem smo si tudi sami film ogledali. Bili smo neprijetno presenečeni. Sramotno je, na kakšen način se iznabljajo celo take prilike in take splošne narodne in domoljubne prireditve v ozko strankarsko propagando. Vsi vemo, koliko je bilo ob slovesnem odkritju slovenskih fantov in deklet in koliko sokolov (trikrat manj!). Kje je vendar ostalo dva tisoč dve sto slovenskih fantov in deklet, da so videli skoraj samo sokole. Če gledaš omenjeni film, pa dobiš obraten, če ne za slovenske fante še bolj porazen vtis. Kdo je dal operaterjem nalog za tako tendenciozno snemanje, saj vendar film ni slučajno nastal. Ali bodo v vojski samo sokoli korakali? In ta film bo šel po državi!

Kako morejo gospodje pustiti tako tendenciozen film v promet! Kdo je tisti, ki odgovarja za to!

Opozarjamo Vas na aktualno knjigo dr. Žebota: „Korporativno narodno gospodarstvo“

Več svetovnih časopisnih agencij (DNB in druge), je poročalo, da je po vestih iz Vatikana, francoski veleposlanik pri Sv. stolici grof Vladimir d'Ormesson podal ostavko. Njegov naslednik bi naj postal senator Leon Bérard.

Univerza

Nastopna predavanja profesorjev medicinske fakultete

V soboto, 16. nov. je bila v zbornični dvorani našega vseučilišča izredna, za našo univerzo redka slovesnost. Nastopna predavanja so imeli trije novi redni profesorji medicinske fakultete, ki bodo predavali v na novo odprtem petem in šestem semestru. Bila je to obenem slovesna otvoritev petega semestra.

Svečanost je začel rektor univerze dr. Matija Slavič, ki je v kratkih besedah opisal kako je prišlo po dolgotrajnih borbah končno po zaslugi naših predstavnikov v vladi, posebno pa po zaslugi sedanjega prosvetnega ministra dr. Ant. Korošca do popolne medicinske fakultete v Ljubljani, katere naloga je, da vzgaja slovenski zdravniški naraščaj. Gosp. rektor je pozdravil visoke goste, ki so prišli k temu prazniku naše univerze, med njimi posebno bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačena, ljubljanskega župana g. dr. Adlešiča, zastopnike zagrebške in belgrajske univerze, kakor tudi vse ostale številne goste, gg. univerzitetne profesorje, gg. zdravnike in veliko število akademikov-medicincev.

Prvi je predaval izmed novih g. profesorjev dekan med. fak. dr. Hribar Franc, ki je obdelal temo »Marasmus senilis«, potem je predaval prof. dr. Karlo Lušicky »O smereh interne medicine«, končno pa prof. dr. Božidar Lavrič »O kirurški diagnostičnih metodah«. Vsi navzoči so z velikim zanimanjem sledili strokovnim in tehtnim izvajanjem predavateljev.

Nato je v imenu zagrebške univerze izrekel svoj pozdrav in svoje čestitke ljubljanski univerzi in novo imenovanim gg. profesorjem univerzitetni profesor zagrebške univerze Slovenec g. dr. Zarnik, ki se je v svojem govoru spomnil med drugim tudi navdušenega borca za slovensko medicinsko fakulteto rajnega gospoda prof. dr. Alfreda Šerka. V imenu medicinske klinike v Zagrebu je čestital g. prof. dr. Sučić. Med navzočimi je bil tudi znani zagrebški kirurg prof. dr. Budisavljevič, učitelj g. prof. dr. Lavriča. Kmalu po 12 se je lepa slovesnost končala.

*

Pri tej slovesnosti smo posebno pogrešali enega izmed stebrov ljubljanske med. fakultete in neutrudnega borca za njeno izpopolnitev g. prof. dr. Janeza Plečnika, ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti tega praznika naše fakultete, ki pomeni uspeh njegovega neutrudljivega dela.

Ta dan je bil slavnosten tudi za nas slovenske kat. akademike. Ostvarjena je davna želja nas in vsega slovenskega naroda po popolnem vseučilišču v Ljubljani. Borba za dosego tega velikega cilja je bila dolga, naporna, včasih celo brezupna, posebno takrat, ko smo naleteli na nasprotnike tudi tam, kjer jih ne bi pričakovali, takrat, ko so imeli oblast v rokah oni ljudje, ki so zatajili, da so sinovi slovenske matere in so se z vso besnostjo borili proti vsemu, kar je nosilo slovensko ime, tudi proti slovenski univerzi. Na nasprotnike pa smo naleteli tudi na drugi strani. Naši slovenski levičarski akademiki so veliko škodovali univerzi s svojimi revolucionarnimi akcijami.

VII. redni sestanek AK Straže

Sestanek je pričel tov. predsednik z molitvijo, nato pa podal besedo društvenemu duhovniku, ki nam je govoril o slovanskih svetnikih.

Na sestanek je prišel tudi g. dr. Grgurič, ki je spisal okrog deset knjig, v glavnem v protikomunističnem duhu. On pozna sovjetsko stvarnost, ki jo je dolga leta spoznaval v Rusiji, toda po večini v zaporih in preganjanjih. Povedal nam je nekaj načelnih misli o komunizmu, materializmu in ateizmu, ki smo jih sprejeli z odobravanjem.

Na to je nastopil, burno pozdravljen, glavni govornik, g. minister Snoj. V kleni besedi je razgrnil pred našimi očmi probleme naše prehrane v vojnem času. Iz izvajanj g. ministra smo šele prav začutili širino in težo tega našega vsakdanjega življenjskega vprašanja.

Pa še eno zavest smo dobili iz besed g. ministra. Vsi smo namreč prepričani, da bo banovinski prehranjevalni zavod (Prevod) pod vodstvom g. ministra Snoja, storil vse, kar je mogoče, da bo prehrana našega ljudstva v redu delovala.

Ob zaključku smo še zapeli pesem: »Hej Slovenci« in se pomirjeni in odločeni razšli po svojih domovih.

Pravila Akademске zveze

V zadnji številki »Straže v viharju« smo pod naslovom »Pravila AZ« objavili, da je AK Straža takoj pristal na pravila, ki jih je izdelalo starešinstvo, prav tako tudi društvo »Kladivo«, ki ima pomisleke samo glede ene točke. Prejeli smo naslednji dopis:

Uredništvu »Straže v viharju«!

Podpisani odbor AKD Kladiva prosi cenjeno uredništvo, da objavi sledeče pojasnilo z ozirom na članek v zadnji številki »Straže v viharju« z dne 14. nov. t. l. o pravilih AZ, ki jih je predložilo SKAS:

Predlog pravil SKAS je odbor AKD Kladiva na svoji zadnji seji 18. nov. 1940 na predlog nekaterih odbornikov ponovno obravnaval in je bil sprejet sklep, da se predlog pravil SKAS v celoti sprejme. Obenem je odbor AKD Kladiva prosil odbor SKASa, naj vpliva na ostala društva, da pravila sprejmejo, da bo že enkrat dosežena enotnost in disciplina v slovenskih katoliških akademskih društvih.

Za Akademsko kulturno društvo Kladivo:

Gologranc Stane,

tč. tajnik.

Murnik Franc,

tč. predsednik.

Veseli nas dejstvo, da so prizadevanja SKAS-a našla popolen pristanek tudi pri AKD Kladivu. Zdi se sedaj, da se večina akademikov nagiba na koncept starešinstva. Upamo, da bodo tudi ostala društva v kratkem pozitivno odgovorila. Tako bo ta spor v domači hiši končan.

Zanimiva pričakovanja. Govori se, da bodo komunisti zavzeli svoje stališče tudi k obisku sovjetskega zunanega komisarja Molotova v Berlinu, saj pomeni sovjetski obisk v Berlinu sklenitev pobratimstva med Nemčijo in Sovjeti, kakor vedo poročati časopisi. Vsekakor potrjuje to mnenje tudi nadvse slovesni spre-

jem in nasmejano, debelušno obličje rdečega komisarja. Pravijo da bo zaradi tega Slovenski klub, ki je lani zahteval orožje, da bo lahko branil domovino in se obenem boril za »najtesnejšo zvezo s slovansko Rusijo«, zapustil okrilje Kominterne. To je ena verzija. Še bolj verodostojni tolmači naše akademске sovjetske politike pa to mnenje demantirajo in pravijo, da bodo naši rdeči generali rajši ponovno ponižno upognili svoje kapitulantske hrbte, saj bi jim drugače pričelo primanjkovati rubljev...

Blagoslovitev naše kapele

V nedeljo, 17. novembra so imeli akademiki v Cirilovem domu intimno slovesnost blagoslovitve prenovljene kapele, ki je po edinstveni zamisli umetnika Toneta Kralja postala pravo vseslovansko svetišče, saj se okoli blagovestnikov Cirila in Metoda zgirjajo neizmerne slovanske množice. Simbolična mavrica miru, veže vse slovanske narode s sv. Cirilom in Metodom. Vsemogočna, veličastna Kristusova gesta, ko pomiri vihar na morju, nam Slovanom velja še prav posebno sedaj: »Kaj se bojite, vi maloverni!« Čeprav kača ovija zemeljsko oblo in brizga svoj strup tudi na našo zemljo, slovanski romarji vdano in zaupno zro v prečiste Marijine oči in na njeno moč, ki je kači glavo strla. Iz množice slovanskega ljudstva izstopajo slovanski svetniki, ki naj nam izprosijo milost, da nam bo luč evangelija, luč od zgoraj vedno sijala po trpljenju in zasluženju Jezusa Kristusa. Brezje, Višarje, Gospa sveta, Hradčani, Sveta gora, Solun — naša božja pota so nam simboli slovanske sloge in moči v zaupanju do Marije.

Lepota, ki je v njej, se ne da popisati. To mora vsak videti in doživeti. Vodstvo Cirilovega doma in akademiki so se tega zavedali in so se na tako slovesen dan tudi primerno pripravili. Ob 8h je vodja Cirilovega doma blagoslovil slike in daroval v prenovljeni kapele prvo sv. mašo. Akademiki so v velikem številu prejeli sv. obhajilo in se tudi notranje pripravili na ta slovesni dan. Med pridigo nam je predložil življenje posameznih slovanskih svetnikov in svetnic Vavla, Križaniča, Kazimira, Bobole, Vladimira, Olge, Ljudmile, Heme in nam priporočil, da naj se k njim v sili zaupno zatekamo. Akademiki so med mašo, ki se je je udeležil tudi g. Tone Kralj, izbrano prepevali. Po maši je bil skupen zajtrk, kjer se je v imenu sedanjih stanovalcev cirilovcev zahvalil akademik L. Leskovar vodstvu doma in posebno g. vodji, ki je dalo to lepo kapelo. Zahvalil se je tudi umetniku T. Kralju za ta biser narodne cerkvene slikarske umetnosti in mu zagotovil, da bodo slovenski akademiki nosili te slike vedno v svojem srcu, da pa tudi žele, da bi umetniku tudi doma dali priznanje, ki si ga je pridobil v tujini. Vodja se je v imenu vodstva Cirilovega doma zahvalil umetniku za delo ter ga je prikazal kot vzgled volje in vztrajnosti, ki naj dičita tudi akademika.

V imenu bivših cirilovcev je čestital dr. Ciril Žebot vodstvu doma in umetniku, da so sedanjim stanovalcem pripravili pravo hišo božjo. Poudaril je pomen Cirilovega doma za akademika, na red in mir, ki vladata v domu, na bratsko slogo, ki je ne motijo pretepi in boji, kakor je to v raznih drugih študentovskih domovih. Cirilov akad. dom naj bo tudi

v bodoče zavetišče dela, borbe in močne vere slovenskega akademika.

Ker javnosti drugače kapela in dom nista dostopna, je vodstvo doma določilo nedeljo za ogled kapele, da bi čim več ljudi spoznalo ta skriti biser. Akademiki so gostom prijazno razlagali slike. Od jutra do večera so prihajali ljudje in kar ločiti se niso mogli od umetnine. Kapelo je obiskalo čez 800 ljudi. Pričakujemo, da si jo bodo ogledali tudi umetnostni kritiki, da o njej poročajo.

Srednja šola

I. jesenski zbor ljubljanskega okrožja SDZ.

V nedeljo, dne 17. t. m. je bila frančiškanska dvorana pozorišče lepe domovinske manifestacije. Ljubljanski krožki Slov. dij. zveze so imeli ob pol 11 dopoldne svoj jesenski zbor. Šolsko delo je že prešlo v svoj redni tok, pa tudi delo v SDZ postaja vedno širje in globlje. Na tem zboru, ki se je vršil v znamenju 140. obletnice smrti našega vzornika, škofa A. M. Slomška, smo pregledali svoje vrste, znova prisegli zvestobo našim idealom in naši domovini.

Ze kmalu po deseti uri je bila širna dvorana nabito polna. Pogled po dvorani je nudil pestro sliko, sliko mladostne živahnosti in pa optimizma. Zbor so posetili tudi odlični zastopniki oblasti in društev. V prvi vrsti smo opazili g. ministra dr. Fr. Kulovca, predsednika Slov. kat. akad. starešinstva g. ravnatelja Remca, zastopnika bana, šefa prosv. oddelka g. dr. Sušnika, zastopnika Prosvetne zveze g. dr. Brumna, predsednika Slomškove družbe g. Štruklja, več ravnateljev srednjih šol, profesorjev, katehetov ter številnih drugih prijateljev mladine in predsednik zveznega odbora SDZ, g. inž. Tepež.

Zbor se je pričel z državno himno. Ko je orkester odigral himno, se je dvignil zastor in na odru smo videli dva člana SDZ v svojih krojih, ki sta tvorila častno stražo. V ozadju je bila Slomškova slika, ki je bila pritrjena na sredi velikega znaka SDZ, ki je zavzemal vso širino zadnje stene. Ob straneh sta bili državna in slovenska zastava.

Veliki poglavar ljubljanskega okrožja je pričel zbor s uvodnim govorom, v katerem je poudaril strnjeno in disciplino dijaške mladine v sedanjih izrednih časih. Akademik Pavčnik je z velikim zanosom recitiral Gregorčičevo: »Naš čolnič otmimo!« Sledila je recitacija članice SDZ »Velik naš vzornik«. Glavni govor je imel akademik, ki nam je orisal našega velikega vzornika in vodnika škofa Slomška. Dve recitaciji iz Slomškovih del sta nam v živi besedi pokazali Slomškovo gorečnost za vero in slovensko besedo ter ljubezen do mladine.

Ob zaključku je pozval veliki poglavar ljubljanskega okrožja SDZ, da naj vsi, ki hočemo biti zvesti Slomškovim besedam, zaobljubimo zvestobo in stoje skupno molimo našo molitev za domovino (ki jo prinašamo na tretji strani). Bil je veličasten prizor, ko se je iz 1250 mladih grl glasila naša molitev. Prepričani smo, da bo ta mladina imela velik delež pri obnovi sveta in naše domovine po krščanskih načelih. Njena gesla: Bog, narod, država, pa morajo postati kažipot vsemu slovenskemu narodu.